

Vragen Trouw/RTL over etnisch profileren bij Belastingdienst/Toeslagen 12 april 2019

Trouw en RTL Nieuws beschikken over (gedocumenteerde) informatie dat in de nasleep van de 'Bulgarenfraude' de handhaving en het toezicht door Belastingdienst/Toeslagen op KOT mede plaats vond op basis van etnische achtergrond en/of tweede nationaliteit, zoals vastgelegd in GBA/BRP.

Die tweede nationaliteit / achtergrond speelde mede een rol in selectie van 'onderzoekspopulaties', 'risicoclassificaties', 'behandelvoornemens' en 'profielen', zowel geautomatiseerd in de 'intelligente' systemen van de Belastingdienst, als handmatig (in CAF-zaken). Nationaliteit speelde volgens onze informatie een rol in zowel de selectie inzake gastouders, gastouderbureaus als vraagouders.

In het kader van een voorgenomen publicatie leggen we u een aantal vragen voor. We hebben deze informatie ook voorgelegd aan een aantal Kamerfracties voor commentaar. We zijn voornemens de vragen en antwoorden bij onze berichtgeving online integraal te publiceren. We zien uw reactie graag uiterlijk vrijdag 19 april tegemoet.

Inleiding

Vooraf: Inleidende tekst voor stas (en deel voor journalist)

- Veel CAF-zaken (BD-breed), CAF binnen Toeslagen op huur en kot. Toeslagen toezicht breed op kot, huur, zorg en KGB.
- Wij kennen de informatie niet waarover de journalist beschikt, kunnen dus niet aangeven. Wat doen we met huur? Gaan we daar nu ook wat over noemen?
- *PLUS In 2013 in de nasleep van de bulgarenfraude (zorg) zijn veel bulgaren stopgezet, via de schermrobot. Dit kwam voort uit het ontbreken van ouder-kindrelaties bij deze aanvragers. ("GOK/Slinge"). Dit speelt vóór CAF, maar kwam meteen op bij de start van de risicoclassificatie. Eerste signaal was buitenlandse IP-adressen. Daaruit kwamen bulgaren voort.*
- We hebben erna nog jaren bulgaren gevolgd die op de toezichtlijst stonden, vanuit een eerder signaal dat het niet goed ging.
- PLUS uitleg over nationaliteit 1^e en 2^e in onze systemen.

Vragen voor de Belastingdienst:

1. Zowel de staatssecretaris als de Landsadvocaat hebben aangegeven dat sprake was van risicoclassificatie, risicoprofielen en behandelvoornemens in het dossier 'CAF'. Wat is uw commentaar op onze (gedocumenteerde) informatie dat bij de handhaving en het toezicht door Belastingdienst / Toeslagen selectie heeft plaats gevonden op etnische achtergrond en/of (tweede) nationaliteit?

Deze vragen zien op KOT.

CAF en reguliere risicoselectie t.a.v. KOT: Geen selectie o.b.v. nationaliteit. Nationaliteit wel als onderdeel van beoordeling risico's.

Voorbeeld Antilliaanse moeders, je kunt wel op nationaliteit uitkomen.

Achtergrond Bulgarenfraude.

Wie:

Vraag 1 t/m 3 gezamenlijk beantwoorden.

2. Wat is uw commentaar op onze informatie dat deze selectie zowel betrekking had op onderzoek naar gastouders, gastouderbureaus, alsook vraagouders? Wilt u dit puntsgewijs en per categorie toelichten?

Wie:

3. Wat is uw commentaar op onze informatie dat deze selectie – die neerkomt op een vorm van etnisch profileren – zowel geautomatiseerd als handmatig heeft plaatsgevonden?

Wie: (in combi met 1)

4. Hoe verklaart u dat in het geval van GOB (CAF 11 Hawaï) een deel van de door Belastingdienst/Toeslagen onderzochte vraagouders op geen enkele manier gekoppeld kan worden aan , en evenmin aan gastouders waarmee op enig moment een relatie had (over de periode 2012 – 2014)?

Query op basis van LRK nummer (= gastouder). Gastouder kan voor meerdere bureaus actief zijn. Vraagouder hoeft dus niet bij gekoppeld te zijn (want gebruik van ander gastouderbureau). We weten niet op voorhand welk gastouderbureau bemiddelt voor de vraagouder. De link wordt gelegd tussen vraagouder en gastouder.

Tweede deel van de vraag herkennen we niet. Uitzoeken? Het zou alleen kunnen als je 2^e kind bij een andere gastouder zit, die niet aan is gekoppeld. Het kan ook als de gastouder zich niet heeft uitgeschreven in het register en daarom nog gekoppeld blijft aan , terwijl die later aan een ander gastouderbureau is gekoppeld.

zoekt de aantallen uit (235-317), is al eerder beantwoord – in de kamervragen @ Ik stuur de kamerbeantwoording (mei/oktober)

voor beantwoording

5. Hoe verhoudt dit zich tot de beantwoording door de staatssecretaris in het VSO betreffende de onderzoekpopulatie? (TK, 31066, nr 406, 17 mei 2018)

in combi met vraag 4

6. Kunt u toelichten waarom een medewerker van de Belastingdienst in een gesprek in juni 2016 aangeeft dat een van de personen in de onderzoekspopulatie niet gekoppeld aan is aan , en ook niet aan een gastouder: "Hij kent hem niet van de gastouders."

Uit het transcript.

7. Hoe verklaart u dat een medewerker van de Belastingdienst inzake CAF11 Hawaï in een excel-bestand de Turkse en Marokkaanse (tweede) nationaliteit van de onderzoekspopulatie had opgenomen?

Gegevens kwamen mee uit query-bestand van BVR, inmiddels wordt de 2^e nationaliteit hier niet meer genoemd.

In combi met 1^e 3 vragen:

8. Hoe verklaart u dat de desbetreffende medewerker van de Belastingdienst in juni 2016 verklaarde dat 'we dit allemaal standaard bijhouden'? Hoe verklaart u dat hierbij query's worden gedaan op 'postcode' en op 'toevoeging'?

In combi met 1^e 3 vragen:

Tweede vraag: kan betrekking hebben op overgang naar LRK – kan gaan over de situatie voor LRK waarbij de locatie van de opvang o.b.v. postcode en toevoeging (bijv. 7A) werd gedaan. Transcript hierbij hanteren.

9. Hoe verklaart u de zaak van de kinderopvang in [] waar in 2014 uitsluitend bij vraagouders met een tweede nationaliteit / andere etnische achtergrond de kinderopvangtoeslag is stopgezet, en bij alle traditioneel 'Nederlandse' namen niet? (Het betreft hier de zaak waarover op 27 juli 2017 een klacht is ingediend bij de Autoriteit Persoonsgegevens).

[] dit lijkt niet te kloppen o.b.v. onze gegevens – klacht bij AP hierin betrekken en mogelijk betrokkenheid NO ([] bij Klacht). Dit is geen CAF-zaak. Ook benoemen.

10. Klopt het dat alle CAF-zaken een 'buitenlandse' link hebben?

Nee.

Navragen: hoe zit het met de 1^e 18? Gaat het daar alleen over buitenlandse componenten?

Plus: wat wordt bedoeld met buitenlandse "link"? Daarmee beginnen, waar gaan we van uit? We gaan uit van selectie o.b.v. nationaliteit, dat is nergens het geval geweest.

[] **checken de CAF-zaken, er zitten wel veel buitenlandse namen in.**

- Buitenlandse eigenaar
- Buitenlandse (2^e nationaliteit) vraagouders

11. Klopt het dat de afhandeling van bezwaren werden afgehandeld door de afdeling Buitenland van de dienst in Utrecht?

Nee dit klopt niet. Toeslagen kent geen afdeling buitenland, noch in Utrecht, noch op de andere locaties in Heerlen, Leeuwarden en Den Haag. In het begin bestond er een bezwaarteam specials, maar tegenwoordig kent Toeslagen alleen bezwaarteam.

Nee. Reguliere bezwaarafdelingen van Toeslagen. Deze afdelingen zijn gevestigd in Utrecht, Leeuwarden, Den Haag en Heerlen. Er is geen afdeling buitenland binnen Toeslagen.

12. Waarom heeft u in antwoord op vragen van de Nationale Ombudsman en van de Autoriteit Persoonsgegevens geen duidelijk antwoord gegeven op dit soort vragen, maar uitsluitend de vraag beantwoord of een dergelijke selectie thans nog plaats vindt?

Op 18 juli 2017 is aan de AP geantwoord, op de vraag of de Belastingdienst/Toeslagen de afkomst en 2^e nationaliteit van toeslaggerechtigden vastlegt en wat de juridische grondslag daarvan is, dat de Belastingdienst/Toeslagen niet de afkomst van toeslaggerechtigden niet vastlegt. Wel krijgt Belastingdienst/Toeslagen de actuele gegevens over de nationaliteit uit de Basisregistratie personen (Brp). Hierin wordt de tweede nationaliteit niet opgenomen, dus die informatie heeft de Belastingdienst/Toeslagen niet; zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nederlandse-nationaliteit/dubbele-nationaliteit>.

Aangegeven is ook waarvoor de nationaliteit van belang is, namelijk om te kunnen bepalen of iemand een vreemdeling is - zie artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 - en die informatie is nodig voor het bepalen van het recht op een toeslag. Een vreemdeling moet namelijk in het bezit zijn van een (bepaalde) verblijfsstatus om aanspraak te kunnen maken op een toeslag, zie: artikel 11 van de Vreemdelingenwet 2000 en artikel 9, eerste lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Ook voor de partner of medebewoner stelt de wet als voorwaarde dat deze in bezit is van een (bepaalde) verblijfsstatus om de aanvraag aanspraak te kunnen laten maken op een toeslag, zie artikel 9, tweede en derde lid, van de Awir. De Belastingdienst/Toeslagen mag dus beschikken over gegevens over de nationaliteit. De nationaliteit wordt uiteraard niet gebruikt als selectie criterium om juist bij deze aanvragers van kinderopvangtoeslag (extra) toezicht uit te voeren.

Op 21 maart 2018 is aan de Nationale ombudsman op een vergelijkbare vraag bericht dat de tweede nationaliteit of migratieachtergrond van een aanvrager of toeslagpartner is geen beslis- of

uitworpregel. Nationaliteit vormt wel een beslisregel in het risicoclassificatie model. De nationaliteit is namelijk van belang om te kunnen bepalen of iemand een vreemdeling is - zie artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 - en die informatie is nodig voor het bepalen van het recht op een toeslag. Een vreemdeling moet in het bezit zijn van een (bepaalde) verblijfsstatus om aanspraak te kunnen maken op een toeslag. zie artikel 11 van de Vreemdelingenwet 2000 en artikel 9, eerste lid, van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir).

En verder

een tweede nationaliteit of een migratieachtergrond geen beslisregel is en dus geen reden voor selectie. Nationaliteit vormt wel een beslisregel.

De Belastingdienst/Toeslagen legt de tweede nationaliteit van toeslaggerechtigden niet vast. De Belastingdienst/Toeslagen verkrijgt gegevens betreffende de nationaliteit van toeslaggerechtigden uit de Basisregistratie personen (Brp). De tweede nationaliteit van personen wordt niet vastgelegd in de Brp. Tot aan de invoering van de Brp per 6 januari 2014 werd tweede nationaliteit vastgelegd in de Gemeentelijke Basisregistratie (GBA) en door TVS automatisch overgenomen uit de GBA. In die gevallen waarbij tweede nationaliteit is overgenomen is dit gegeven nog aanwezig in TVS. Dit gegeven werd en wordt echter niet gebruikt door de Belastingdienst/Toeslagen. De tweede nationaliteit wordt verwijderd uit TVS. Dit zal binnen enkele weken gereed zijn. Na 6 januari 2014 heeft er dus geen vastlegging van tweede nationaliteit plaatsgevonden in TVS. De basis voor de vastlegging was gelegen in de Awir.

In beide gevallen is duidelijk aangegeven dat de 2^e nationaliteit of migratieachtergrond door de Belastingdienst/Toeslagen niet wordt vastgelegd, dat nationaliteit wel een beslisregel vormt in het risicoclassificatiemodel om te kunnen bepalen of iemand een vreemdeling is voor het bepalen van het recht op toeslag.

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft deze brief geen aanleiding gevonden op dat moment verder onderzoek te verrichten. Ook de Nationale ombudsman heeft eind 2018 aangegeven op dat moment de tijd nog niet te achten om nader onderzoek te verrichten, mede gezien de maatschappelijke discussie.

13. Waarom is de Tweede Kamer niet geïnformeerd over deze vorm van selectie?

Omdat die niet plaatsvond.

In combi met 1^e 3 vragen:

14. Gebruikt Belastingdienst / Toeslagen nog steeds (tweede) nationaliteit of etnische achtergrond als selectie criterium bij handhaving en toezicht? Zo nee, waarom niet. Zo ja, waarom wel?

In combi met 1^e 3 vragen:

15. Wanneer is de huidige ambtelijke en politieke leiding van het ministerie van Financiën geïnformeerd over de hiervoor benoemde feiten?

De feiten herkennen we niet. De ambtelijke en politieke leiding is dan ook niet geïnformeerd. Dat was ook niet nodig.

Vragen voor de staatssecretaris van financiën:

1. Vragen: idem, zoals hierboven.

Gaat mee o.b.v. boven.

2. Wanneer bent u geïnformeerd over het gegeven dat dergelijke selecties hebben plaats gevonden?

Omdat dat niet nodig was.

3. Waarom heeft u het parlement niet geïnformeerd over de selectie op grond van (tweede) nationaliteit / etnische achtergrond in het dossier CAF / KOT?

Omdat dat niet nodig was

4. Klopt onze informatie dat per CAF-zaak Belastingdienst/Toeslagen exact in beeld heeft welke gastouders, GOB's en vraagouders betrokken waren?

Ja dat klopt. Overigens geldt dit ook voor de kinderopvangorganisaties. Op basis van LRK-register wordt .

We weten niet op voorhand welk gastouderbureau bemiddelt voor de vraagouder. De link wordt gelegd tussen vraagouder en gastouder.

Uit de mailwisseling:

Wanneer er een onderzoek wordt gestart naar een gastouderbureau (in dit voorbeeld GOB A), is het niet mogelijk om rechtstreeks de bijbehorende vraagouders te selecteren. In TVS wordt namelijk geen koppeling gemaakt met het GOB maar met de gastouder (zie schermprint hieronder).

Er wordt daarom eerst gekeken naar de gastouders die worden bemiddeld door GOB A. Daarna wordt gekeken welke vraagouders in TVS een koppeling hebben met de desbetreffende gastouders. Op dat moment is er een voorlopige lijst met vraagouders die vermoedelijk opvang hebben via GOB A.

Dit is voorlopig omdat gastouders tegelijkertijd door verschillende bureaus bemiddeld kunnen worden. Zo kan GO X twee vraagouders via GOB A hebben en twee vraagouders via GOB B. Er kan echter pas na uitvraag worden bekeken of alle geselecteerde vraagouders daadwerkelijk opvang via GOB A hadden.

Wanneer er een lijst met vraagouders is, wordt hier informatie bij gezocht om een compleet klantbeeld te krijgen. In het geval van GOB heb ik de lijst gevonden waar de gemachtigde hoogstwaarschijnlijk aan refereert. Deze zit in de bijlage.

5. Welke betekenis heeft deze informatie volgens u voor nog lopende bezwaar- en beroepsprocedures?

6. Wordt dit onderdeel van het door u toegezegde onderzoek van de ADR naar de (overige) CAF-zaken?

De AP komt op bezoek op 25 april.

7. Welke conclusies trekt u uit de gang van zaken rond selectie van nationaliteit?

